Vlaamse overheid

Taalnazicht

Onderzoek naar de toepassing van de taalregeling voor het academisch en onderwijzend personeel aan de Vlaamse universiteiten en hogescholen

2019-2020

REGERINGSCOMMISSARIAAT
HOGER ONDERWIJS

onderwijs.vlaanderen.be/nl/
toezicht-hogescholen-en-universiteiten

Inhoud

1 Situering onderzoek 3
2 Methodiek 4
2.1 Jaarlijkse foto van onderwijstaal en bestuurstaal 4
2.2 Gegevens HOI'en met betrekking tot de onderwijstaal en de bestuurstaal 4
2.3 Lijsten DHO van anderstalige Opleidingsonderdelen 4
2.4 Steekproefcontrole via deskonderzoek 5
3 Vaststellingen 6
3.1 De ECTS-fiche 6
3.2 Het taalkwalificatiecertificaat of diploma 7
3.3 De taakfiche 8
3.4 De telling op 1 december 2019 8
3.5 Integratietrajecten bestuurstaal 9
3.6 Vergelijken van lijsten opleidingsonderdelen DHO met HOI'en 10
4 Aanbevelingen 11
4.1. Algemene aanbevelingen ten aanzien van de HOI'en 11
4.2. Actualiseren richtlijnen en regelgevend kader 12
5 Bijlage 14
5.1 Implementatie taalregeling: cijfergegevens universiteiten – 1 december 2019 14
5.2 Implementatie taalregeling: cijfergegevens hogescholen – 1 december 2019 15

1 SITUERING ONDERZOEK

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 wordt sterk de nadruk gelegd op het belang van de kennis van het Nederlands bij het onderwijzend personeel en het academisch personeel met een onderwijsopdracht in het hoger onderwijs. De regeringscommissarissen kregen er een specifieke opdracht m.b.t. het toezicht op de correcte toepassing van de regelgeving[1].

De regelgeving van toepassing op het onderwijzend en academisch personeel in het hoger onderwijs is tweeledig: enerzijds zijn er voorschriften rond de onderwijstaal, anderzijds rond de bestuurstaal.

Wat de onderwijstaal betreft, bepaalt het artikel **II.270, §1** van de Codex Hoger Onderwijs (hierna CHO) dat elk lid van het onderwijzend personeel en van het academische personeel belast met een onderwijsopdracht de onderwijstaal waarin hij een opleidingsonderdeel doceert op adequate wijze moet beheersen, zijnde op het ERK-niveau C1, behalve voor de docenten in het hoger kunstonderwijs waar het volstaat om de kennis van het Frans of het Engels aan te tonen op het ERK-niveau B1. Deze regelgeving is van toepassing sinds 15 februari 2015.

Het artikel **II.270, §2** CHO bevat de regeling voor het Nederlands als bestuurstaal waarbij elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel dat belast is met een onderwijsopdracht en geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert (waarvoor sowieso C1 als norm geldt) de Nederlandse taal moet beheersen op ERK-niveau B2. Elke hoger onderwijsinstelling moet hiervoor verplicht een integratietraject voorzien met de volgende termijnen:

- Binnen de 2 jaar na de aanstelling dient het betrokken personeelslid de Nederlandse taal minstens op ERK-niveau A2 te beheersen.
- Op het moment van benoeming of ten laatste 5 jaar na de aanstelling, moet het ERK-niveau B2 worden aangetoond.

Sinds het academiejaar 2013-2014 rapporteren de regeringscommissarissen over de naleving van taalregeling aan de minister. Er wordt een jaarlijkse foto genomen op 1 december bij de verschillende hogeronderwijsinstellingen (hierna HOI'en) over zowel de stand van zaken van de kennis van de onderwijstaal op niveau C1 (of B1 voor de kunsten) als van de kennis van het Nederlands op niveau B2 bij de anderstalige docenten die niet in het Nederlands doceren (Nederlands A2-B2).

[1] Van het onderwijzend personeel en het academische personeel belast met een onderwijsopdracht dat de Nederlandse taal niet beheerst op het vereiste ERK-niveau B2 binnen de vooropgestelde termijn, wordt de onderwijsopdracht niet verlengd. De regeringscommissarissen treden desgevallend op.

2 METHODIEK

Het nazicht taalregeling tijdens het academiejaar 2019-2020 werd gefaseerd uitgevoerd:

2.1 JAARLIJKSE FOTO VAN ONDERWIJSTAAL EN BESTUURSTAAL

In een eerste fase werd de jaarlijkse foto bij de verschillende HOI'en genomen op 1 december 2019. Hierin werd cijfermatig per universiteit en hogeschool geteld hoeveel leden van het academisch of onderwijzend personeel er niet voldeden aan de decretale voorschriften rond de taalregeling met een opsplitsing tussen onderwijstaal en bestuurstaal. Deze cijfermatige rapportering werd op 4 februari 2020 bezorgd aan de minister bevoegd voor onderwijs (zie bijlage).

De cijfers voor de universiteiten werden in deze fase aangeleverd zonder inhoudelijke onderbouw waardoor ze zonder meer werden overgenomen in voormelde rapportering. Voor de hogescholen kon er op dat moment al een eerste oppervlakkige deskcontrole gebeuren doordat er reeds aangevulde lijsten beschikbaar waren (zie punt 2.2).

2.2 GEGEVENS HOI'EN MET BETREKKING TOT DE ONDERWIJSTAAL EN DE BESTUURSTAAL

In een tweede fase dienden de HOI'en de onderliggende basisgegevens ter beschikking te stellen aan het regeringscommissariaat. Om het deskonderzoek vlot te laten verlopen en om over voldoende gelijklopende gegevens te beschikken om de controle van de onderwijstaal en de bestuurstaal te kunnen uitvoeren, werd aan de HOI'en gevraagd om een standaarddocument in te vullen en de nodige stavingstukken te voorzien.

Het eerste tabblad van dit sjabloon bevat per HOI en per opleiding een opsomming van de anderstalige opleidingsonderdelen en hun titularis met inbegrip van de wijze waarop het personeelslid de kennis van de onderwijstaal aantoont. Aangezien het aantonen van het vereiste ERK-niveau C1 ook geldt voor de opleidingsonderdelen die in het Nederlands worden gedoceerd door een anderstalige titularis, werden ook deze personeelsleden in deze lijst opgenomen.

Dit document bevat tevens een aanduiding van het taalkwalificatiecertificaat of het diploma dat op afdoende wijze het vereiste ERK-niveau voor de onderwijstaal aantoont: hetzij het ERK-niveau C1, hetzij het ERK-niveau B1 Frans of Engels wat betreft het hoger kunstonderwijs. Elke HOI moest eveneens aangeven op welke wijze er structureel gewaarborgd wordt dat elke docent de onderwijstaal op adequate wijze beheerst.

Op het tweede tabblad van ditzelfde sjabloon rapporteerden de HOI'en over de kennis van het Nederlands als bestuurstaal - ERK-niveau B2 - voor elk lid van het onderwijzend en van het academisch personeel dat belast is met een niet-Nederlandstalige onderwijsopdracht.

Bijkomend gaf de HOI aan op welke wijze het decretaal voorziene integratietraject voor deze personeelsleden verloopt zodat elke anderstalige docent het Nederlands na twee jaar minimaal op ERK-niveau A2 beheerst en op niveau B2 binnen de 5 jaar na zijn aanstelling of op het moment van zijn benoeming.

2.3 LIJSTEN DHO VAN ANDERSTALIGE OPLEIDINGSONDERDELEN

Om te kunnen nagaan of de per HOI ingediende lijst alle anderstalige opleidingsonderdelen bevatten, werden er aan AHOVOKS overzichtslijsten per universiteit en hogeschool uit de databank hoger onderwijs (DHO) opgevraagd van enerzijds alle opleidingsonderdelen uit de volledig

anderstalige opleidingen en anderzijds de anderstalige opleidingsonderdelen uit de Nederlandstalige opleidingen voor het academiejaar 2019-2020. De Nederlandstalige opleidingsonderdelen die gedoceerd werden door anderstalige docenten konden niet worden gevat vanuit DHO. Er kon enkel worden op vertrouwd dat alle namen van de betrokken titularissen op de lijst door de HOI werden vermeld. In een volgende jaarlijkse controle kan er hier nader op ingezoomd worden door een controle ter plaatse.

2.4 STEEKPROEFCONTROLE VIA DESKONDERZOEK

Vervolgens werden de onderliggende gegevens via een deskonderzoek gecontroleerd. Deze manier van werken was mogelijk doordat het regeringscommissariaat zich voor zo goed als alle HOI'en kon baseren op lijsten die door de HOI'en werden aangeleverd via een standaarddocument. Voor sommige HOI'en gebeurde de controle van de gehele lijst met alle onderliggende diploma's en attesten, voor andere HOI'en beperkte de controle zich tot een steekproef van 10% per sublijst.

Voorafgaand aan de controle van de dossiers werd nagegaan of de lijsten voor de onderwijstaal volledig waren door de lijst vanuit DHO te vergelijken met de anderstalige opleidingsonderdelen die de HOI rapporteerde. Voor de opleidingsonderdelen die ontbraken werden aan sommige HOI'en de titularissen bijkomend opgevraagd.

Bij deze controle werd bij de geselecteerde dossiers het volgende nazicht gedaan:

1° de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel: er werd nagegaan of het personeelslid dat vermeld werd als titularis ook op deze wijze vermeld werd op deze fiche;

2° het taalkwalificatiecertificaat of diploma: er werd nagekeken of het vereiste taalkwalificatie-niveau voor de onderwijs- of bestuurstaal hiermee voldoende werd aangetoond;

3° voor sommige HOI'en werd voor de eerste maal bijkomend nagegaan of het betreffende opleidingsonderdeel op de taakfiche van het personeelslid vermeld stond.
Het vereist taalkwalificatieniveau werd door de regeringscommissarissen getoetst aan de hand van het artikel II. 270 CHO en de richtlijnen van de minister van 15 mei 2013 aan de commissarissen van de Vlaamse Regering in verband met de implementatie van de taalregeling hoger onderwijs.

3 VASTSTELLINGEN

3.1 DE ECTS-FICHE

De ECTS-fiches van de anderstalige opleidingsonderdelen uit de steekproef werden onderzocht en vergeleken met de lijst met onderliggende gegevens.

De volgende vaststellingen werden gedaan:

- Het leeuwendeel van de ECTS-fiches was correct en duidelijk opgesteld.
- Er bleken verschillen in de duidelijkheid van deze fiches te bestaan bij de verschillende HOI'en. Het was niet altijd helder wie de titularis is van het opleidingsonderdeel in kwestie in geval er verschillende lesgevers weergegeven worden op de fiche. Hierbij bleek de eerst vermelde lesgever of de vermelde coördinator niet noodzakelijk de titularis en/of de verantwoordelijke van het opleidingsonderdeel te zijn.
- Eén HOI vermeldde een 'co-teacher' maar het is niet geheel duidelijk of hier al dan niet titularis mee bedoeld wordt.
- Er werd ook vastgesteld dat de titularis vermeld op de ECTS-fiche niet steeds overeenkomt met degene die volgens de aangeleverde lijsten als titularis vermeld staat voor dat opleidingsonderdeel. Op bepaalde ECTS-fiches stond de opgegeven titularis zelfs helemaal niet vermeld, ook niet als medewerker of als docent. Ook de schrijfwijze van de familienaam op de ECTS-fiche kwam niet altijd helemaal overeen met deze op de lijsten aangeleverd door de HOI.
- Bij één HOI werd er vastgesteld dat de ECTS-fiches van alle Engelstalige opleidingsonderdelen onvolledig waren: op de betreffende ECTS-fiches werd naast 1 of meerdere namen van de docenten enkel een 'N' vermeld (lees: docenten nog niet gekend). Aangezien de controle plaats vond toen het tweede semester al begonnen was, kan dit niet worden aanvaard. De informatie op deze ECTS-fiche moet minstens bij de effectieve start van het opleidingsonderdeel volledig zijn, behoudens bij onvoorziene omstandigheden.
- Er werd vastgesteld dat er een andere taal op de ECTS-fiche stond dan deze opgegeven in de lijsten aangeleverd door de HOI.
- Er was ook een ECTS-fiche waarop bij de onderwijstaal 'anders bepaald' stond zonder opgave van de gebruikte onderwijstaal.
- Soms kwam het ECTS-fichenummer vermeld bij het opleidingsonderdeel op de lijsten aangeleverd door de HOI niet overeen met het nummer van de desbetreffende ECTS-fiche.
- Er werd tevens vastgesteld dat wanneer een opleidingsonderdeel zowel in het Nederlands als in een andere taal gedoceerd wordt, er soms slechts één gezamenlijke ECTS-fiche van bestaat, met als onderwijstaal het Engels. Het gebeurt ook dat er 2 talen op de fiche staan zonder dat duidelijk is welke titularis/docent verantwoordelijk is voor welke taal, waardoor het onmogelijk is om na te gaan of de titularis wel aan de taalvereisten voldoet. Deze ECTS-fiches zouden ontdubbeld moeten worden in beide onderwijstalen.
- Er werd vastgesteld dat voor bepaalde ECTS-fiches de onderwijstaal afhankelijk was van het al dan niet inschrijven van anderstalige studenten. Dit is niet mogelijk omdat op basis van art.II.221 §1 5° f) CHO het instellingsbestuur in het onderwijsreglement voor elk opleidingsonderdeel de gebruikte onderwijstaal dient te bepalen.

- Bij één HOI werd er vastgesteld dat er 2 talen op de ECTS-fiche stonden maar dat dit onderdeel toch volledig Nederlandstalig bleek te zijn. Dit was een fout op de ECTS-fiche.
- Bij de controle bleek het niet altijd mogelijk om een op het opleidingsonderdeel toepasselijke ECTS-fiche terug te vinden.

3.2 HET TAALKWALIFICATIECERTIFICAAT OF DIPLOMA

Er werden naar aanleiding van de voorgaande jaarlijkse controles reeds vele taalcertificaten nagezien. Dit gebeurde ook met degene uit de steekproef van deze controle. Voor die HOI'en die alle onderliggende gegevens verstrekten, was de controle van de taalcertificaten breder dan de steekproef. Niet alle HOI'en konden echter voldoende achtergrondinformatie aanbieden om een steekproef in zijn volheid te doen. Het aanleggen van deze dossiers is een uitgebreid werk. De selectie van de steekproef was in deze HOI dan ook beperkt tot de voorhanden zijnde dossiers. Er werd voldoende tijd gegeven om tegen de volgende audit volledig gedocumenteerd te zijn.

De taalcertificaten of diploma's die werden opgevraagd voor de bij steekproef geselecteerde personeelsleden toonden voor het overgrote merendeel van de titularissen het vereiste taalniveau aan. Het moge duidelijk zijn dat ook gedetacheerde personeelsleden aan de taalregelgeving in al zijn aspecten moeten voldoen indien zij titularis zijn van een opleidingsonderdeel.

De meest voorkomende vaststellingen zijn de volgende:

- Voor de betreffende titularis kon (nog) geen attest worden voorgelegd.
- Een opgevraagd TOEFL-attest bevatte geen identificatiegegevens van de betrokkene. Een correct attest werd opgevraagd.
- De vermelde score van het aangeleverde attest (TOEFL of IELTS, getuigschriften CVO) was niet voldoende hoog conform de richtlijnen.
- De onderwijstaal van de uitreikende instelling van het diploma was niet deze van het aangeleverde diploma van de opleiding gevolgd door de student en kon niet aanvaard worden als vrijstelling (geen meerderheid aan native speakers).
- Een doctoraatsdiploma voldeed niet omdat het doctoraat niet geschreven was in de taal van de onderwijstaal waartoe dit doctoraat als bewijs moest fungeren.
- Bepaalde attesten bevatten geen verwijzing naar alle vier de gebieden waarbinnen de taalkennis moet worden aangetoond (zijnde schrijven, lezen, luisteren en spreken).
- Een duplicaat vragen van een taalattest dat is verloren gegaan, bleek niet evident bij sommige taalcentra. Zo werd gemeld dat de British Council geen afschrift meer kan afleveren wanneer het taalexamen langer dan 2 jaar geleden heeft plaatsgevonden.
- Er werd gemeld dat bepaalde docenten omwille van Covid-19 hun vastgestelde taaltest niet kunnen afleggen, wat mogelijk een probleem stelt naar tijdigheid. De regeringscommissarissen hebben in dit verband een milde houding aangenomen. De British Council heeft om dit heuvel te verhelpen een onlinetest ter beschikking gesteld die althans tijdelijk voor een voldoende kwalitatief alternatief kan zorgen in afwachting van de met een inschrijvingsattest te bewijzen definitieve test later op het jaar. Op die manier kunnen de betrokken titularissen al starten met hun onderwijsopdracht in het academiejaar 2020-2021.

- Wat de aard/kwaliteit van de toegevoegde attesten betreft werd vastgesteld dat veelal een beroep wordt gedaan op de universitaire taalcentra waar bv. de ITACE-test (Interuniversity Test of Academic English) wordt afgenomen, die internationaal gevalideerd werd door ALTE (Association of Language Testers in Europe) en voor het Nederlands de Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen (afgekort ITNA). Ook deze test voldoet aan de internationale kwaliteitseisen voor taaltoetsing van ALTE. Het is aangewezen om de taaltesten te laten uitvoeren door centra die testen hanteren met een ALTE label, aangezien dan de kwaliteit gegarandeerd is zoals de CHO dit vereist. Het is niet evident voor het commissariaat om de validiteit na te gaan van niet gekende taaltesten die wel aangeven de ERK- niveaus te toetsen. Het commissariaat heeft in dit verband het initiatief genomen om een databank aan te leggen van testen die reeds werden aanvaard in het verleden na onderzoek van de validiteit.

3.3 DE TAAKFICHE

De taakfiches van de in de steekproef geselecteerde personeelsleden (binnen enkele van de hogescholen) belast met een onderwijsopdracht, werden nagekeken. De belangrijkste vaststelling was dat de anderstalige opleidingsonderdelen die toegewezen werden aan een bepaald personeelslid, niet steeds konden worden teruggevonden op de taakfiche van dit personeelslid.

3.4 DE TELLING OP 1 DECEMBER 2019

Na een eerste deskcontrole van deze telling bleken er 80 dossiers niet in orde te zijn voor de onderwijstaal en 15 dossiers voor de bestuurstaal. Na de audit door het regeringscommissariaat dienden deze cijfers nog als volgt te worden bijgesteld:

- Voor de Universiteit Hasselt werd het oorspronkelijk cijfer voor "Aantal personeelsleden dat het C1 niveau moet aantonen" gecorrigeerd van 385 naar 123. De Nederlandstalige titularissen van Nederlandstalige opleidingsonderdelen waren onterecht in de cijfers opgenomen. Deze correctie had geen impact op de relevante cijfers uit het overzicht die zich in de onderste rijen bevinden. Voor de bestuurstaal werd het aantal personeelsleden "niet conform integratietraject" bijgesteld van 2 naar 0 wegens foute registratie.
- Voor de Universiteit Antwerpen: Bij de niet-Nederlandstalige personeelsleden die titularis zijn van een Nederlandstalig opleidingsonderdeel bleken er 2 docenten toch niet in orde te zijn. Derhalve waren er in totaal 4 personeelsleden die niet in het bezit waren van het vereiste C1-attest voor de onderwijstaal in het academiejaar 2019-2020.
- Voor de Vrije Universiteit Brussel werd vastgesteld dat van de op 1 december 2019 344 docenten die hun beheersing van de onderwijstaal dienden aan te tonen er één minder was dan oorspronkelijk werd doorgegeven omdat één docent dubbel gerapporteerd was ten gevolge van een onderwijsopdracht in twee faculteiten.

- Voor de Universiteit Gent: De meegedeelde 18 docenten die nog niet beschikten over een bewijs van taalkennis C1 werden door de universiteit zelf dwingend aangemaand om zich via een taaltest in orde te stellen. Vier docenten ervan schreven zich niet in voor een taaltest omdat zij vanaf 20-21 geen titularis meer zijn van een Engelstalig opleidings-onderdeel. De 14 andere nemen wel deel aan een taaltest en kunnen, indien zij slagen, wel verantwoordelijk lesgever blijven van hun Engelstalige vak(ken). Daarnaast heeft het regeringscommissariaat opgemerkt dat 2 titularissen van een Engelstalig opleidings-onderdeel in de huidige interpretatie van de regelgeving formeel niet in orde waren met de diplomavereiste vermits ze enkel beschikken over een Engelstalig masterdiploma behaald aan de TU Delft. De universiteit zal hiermee rekening houden. Tot slot werden 14 docenten verkeerdelijk opgenomen als 'op 1 december 2019 (reeds) in orde met het vereiste taalattest voor Engels als onderwijstaal' vermits zij op die datum nog niet beschikten op het vereiste taalattest, maar wel reeds ingeschreven waren voor een taalattestering en daarom voor de universiteit 'op het juiste spoor' waren. Hiervan hadden voor de zomer 2020 reeds 2 docenten het vereiste taalattest behaald. De 12 andere zullen uiteraard bij de volgende controle verder opgevolgd worden. Het finale aantal 'personeelsleden dat op datum van 1 december 2019 nog niet in orde is met betrekking tot de onderwijstaal' komt daardoor voor de Universiteit Gent op 34 (18 + 2 + 14)."

Na de controle bleken er in het academiejaar 2019-2020 98 titularissen niet in orde te zijn voor de onderwijstaal en 13 personeelsleden niet in orde met de bestuurstaal. Er waren 4 universiteiten en 6 hogescholen die nog niet voldeden wat de onderwijstaal betreft. Er waren 3 universiteiten en 1 hogeschool die nog niet voldeden voor de bestuurstaal.

Elke HOI gaf aan waarom een bepaald personeelslid nog niet in orde was met de wettelijke bepalingen. Eén van de redenen was dat dit het laatste academiejaar voor zijn of haar emeritaat was. De telling is gebeurd op 1 december 2019. In principe heeft een titularis die pas in het tweede semester doceert nog de tijd om zich in regel te stellen tot het moment van het effectief opnemen van de onderwijsopdracht in het tweede semester.
Alle regeringscommissarissen hebben bij hun HOI'en sterk benadrukt dat bij elke vacature de taalvoorwaarden duidelijk moeten worden opgenomen in de aanstellings- en benoemingsvoorwaarden en dat er in voorkomend geval geen nieuwe of verlengde aanstellingen, noch benoemingen konden plaats vinden zonder dat de vereiste taalniveaus behaald werden.

Alle HOI'en werden er ook op gewezen dat een titularis die niet of niet binnen de vooropgestelde termijn voldoet aan het vereiste ERK-niveau, als titularis geschrapt dient te worden met ingang van het volgende academiejaar.

3.5 INTEGRATIETRAJECTEN BESTUURSTAAL

Alle HOI'en staan garant voor een individuele aanpak. Nog niet alle HOI'en hebben het integratietraject, voorzien voor het behalen van het bestuurstaalniveau B2, ondertussen reeds in een beleidsbeslissing gegoten.

Het leeuwendeel van de HOI'en voorziet in een taalondersteuningsaanbod dat zich richt naar docenten en studenten. Er wordt dan ook meestal een individueel professionaliseringstraject afgesproken met het oog op het bereiken van de vereiste ERK-niveaus. Het volgen van taallessen Nederlands bij een aanbieder van taalonderwijs kan daar deel van uit maken.

Een universiteit meldde ook dat alle in de toekomst 'B2-plichtige'-docenten die nog niet in het bezit zijn van een voldoende geacht diploma of nog niet beschikken over het vereiste attest vanuit het Rectoraat schriftelijk en persoonlijk op de hoogte gesteld worden van dit aanbod.

3.6 VERGELIJKEN VAN LIJSTEN OPLEIDINGSONDERDELEN DHO MET HOI'EN

Vanuit DHO werden er per HOI en per opleiding lijsten ter beschikking gesteld met de anderstalige opleidingsonderdelen. Het nazicht van de betreffende lijsten was voor de medewerkers zeer tijdrovend. Niettemin is het een zeer nuttig instrument gebleken om de volledigheid en correctheid van het ingediende sjabloon te controleren.

Bij nazicht bleken namelijk meerdere opleidingsonderdelen niet op het sjabloon te staan die wel op de lijst van DHO stonden. Bij het bezorgen van de vaststellingen aan de HOI'en die uit de vergelijking zijn gebleken, werden diverse antwoorden geformuleerd die in veel gevallen een correcte verklaring boden voor de vastgestelde discrepanties.

Zo werden bepaalde anomalieën verklaard als volgt: (1) het betreft gastprofessoren waarop de betreffende regeling niet van toepassing is, (2) het betreft opleidingsonderdelen die niet werden gedoceerd aan de hand van lessen of oefeningen, maar een buitenlandse stage, (3) het betreft een foutieve aanduiding van de onderwijstaal die in de praktijk het 'Nederlands' is, (4) het betreft een verkeerde vermelding van de benaming van het opleidingsonderdeel, (5) er bleek ook dat meerdere opleidingsonderdelen op de lijst van DHO meermaals vermeld werden omdat hetzelfde opleidingsonderdeel deel uitmaakt van verschillende opleidingen. Deze opleidingsonderdelen situeerden zich zowel in Nederlandstalige als Engelstalige opleidingen. (6) bepaalde opleidingsonderdelen waren niet vermeld omdat deze pas het volgende academiejaar worden ingericht, (7) er werd geen titularis toegewezen, maar soms wel een plaatsvervanger (interimaris), maar soms ook nog niemand, (8) de opleidingsonderdelen worden gedoceerd aan een andere HOI in binnen- of buitenland, (9) de opleidingsonderdelen worden niet meer aangeboden. Toch werd er nog niet door elke HOI bijkomende informatie over de ontbrekende opleidingsonderdelen uitgewisseld/bezorgd.

Door de audit werd er ook vastgesteld dat bepaalde HOI'en nagelaten hebben om een groot aantal anderstalige opleidingsonderdelen als 'anderstalig' te registreren. De betrokken titularissen bleken naderhand wel aan de vereiste taalvoorwaarden te voldoen. Uit de vergelijking van de lijsten is ook gebleken dat anderstalige opleidingen toch nog opleidingsonderdelen in het Nederlands kunnen hebben voortvloeiend uit het decretale voorschrift dat een opleiding als anderstalig dient te worden beschouwd eenmaal de decretale grens van anderstalige opleidingsonderdelen bereikt is.

Bij het nazicht van de taalvereisten werd ook vastgesteld dat een HOI bij detacheringen het wel eens naliet een detacheringsovereenkomst op te maken. Er werd hier aangedrongen om dit voor de toekomst te doen voor elke detachering.

Voor de terecht aangeduide ontbrekende opleidingsonderdelen werd door de meeste HOI'en alsnog een titularis meegedeeld en werd ook een geldig certificaat toegevoegd.

4 AANBEVELINGEN

Er werden in deze controle slechts in beperkte mate non-conformiteiten vastgesteld wat het beantwoorden aan de decretale taalvereisten betreft. Aan de betrokken HOI'en werd gevraagd zich in regel te stellen. Bij de controle in het academiejaar 2020-2021 zullen de aanbevelingen worden opgevolgd.

4.1. ALGEMENE AANBEVELINGEN TEN AANZIEN VAN DE HOI'EN

- Het verdient aanbeveling om de ECTS-fiches volledig en duidelijk in te vullen en hier meer zorg aan te besteden zodat het ook voor de studenten duidelijk is wie optreedt als verantwoordelijke voor het opleidingsonderdeel. Er kan ook met termen gewerkt worden als "titularis-coördinator" en "lesgevers" of "docenten" naast de titularis of met "promotoren" (in het geval van eindproeven) naast de titularis.
- Het verdient tevens aanbeveling om een zekere logica en aansluiting te bewaken tussen de vermelding als titularis op de ECTS-fiches van de diverse opleidingsonderdelen en de taakbelastingsfiche van de betrokken personeelsleden.
- Het commissariaat doet de aanbeveling aan de HOI'en om erop toe te zien dat de DHO nauwkeurig wordt gevoed wat betreft de correcte benaming van de opleidingsonderdelen en de onderwijstaal. Door bij de controle de lijst te hanteren zal in de toekomst alerter omgegaan worden bij het invullen van de lijst.
- Er is decretaal geen sanctie voorzien in geval een anderstalige docent het vereiste A2 niveau Nederlands als bestuurstaal niet behaalt binnen de twee jaar. Het was immers niet de bedoeling van de decreetgever om tussentijds sanctionerend op te treden, maar de HOI'en maken best werk van het integratietraject. Tijdens het traject worden de personeelsleden door de HOI begeleid en voorbereid op het behalen van de test ERK-niveau A2 en B2 Nederlands. De HOI'en hebben er alle belang bij om de taalvoorwaarde te expliciteren bij de aanwerving omdat na afloop van het integratietraject van vijf jaar, het niet behalen van het ERK-niveau B2 wel gevolgen heeft voor de verdere tewerkstelling van het personeelslid.
- Het decreet bepaalt dat een personeelslid met een onderwijsopdracht, dat niet voldoet aan de taalvoorwaarde bestuurstaal Nederlands B2, niet kan benoemd worden of ingeval van het bereiken van de termijn van vijf jaar aanstelling, niet langer aangesteld kan blijven (artikel II.270, §2 CHO).

  Het ligt dus nu in grote mate in de verantwoordelijkheid van de instellingen om tijdig op te treden. Al bij de aanwerving in de vacatures moet op deze taalvereiste als benoemingsvoorwaarde worden gewezen en een gepast integratietraject moet worden aangeboden voor de aangestelde personeelsleden. De regeringscommissaris controleert en kan binnen zijn reguliere controletaak een beroepschrift indienen bij overtreding van de decretale bepaling.

  Het decreet beperkt echter het toepassingsgebied tot de personeelsleden met een 'onderwijsopdracht'. Dit is een logische beperking in het geval het gaat over de taalvereiste die geldt inzake de onderwijstaal. In het kader van de bestuurstaal is de achterliggende decretale beweegreden van de taalvereiste vanzelfsprekend de integratie in de maatschappelijke en juridische omgeving van de universiteit, wat in principe zowel voor personeelsleden met een onderwijsopdracht als deze met een onderzoeksopdracht aan de orde is.

Het kan niet de bedoeling zijn om de regelgeving op die wijze te omzeilen. De instelling kan immers beslissen om tijdelijk de opdracht van het personeelslid te herbepalen/ beperken tot een onderzoeksopdracht waardoor er niet langer aan voormelde bepaling zou moeten zijn voldaan. In het kader van gelijkheid en transparantie is dit geen goede regel. Voor het ene personeelslid is de taalvereiste bij benoeming of na vijf jaar aanstelling doorslaggevend voor de verdere tewerkstelling en voor het andere personeelslid kan een gedoogbeleid (via tijdelijke herbepaling van de opdracht) voor extra tijd zorgen.

Om voldoende slagkrachtig te kunnen optreden beveelt het regeringscommissariaat aan om het artikel II.270,§2 aan te passen.

4.2. ACTUALISEREN RICHTLIJNEN EN REGELGEVEND KADER

- Er is nood aan een goed gedocumenteerde databank gelet op de grote verscheidenheid van de attesten en diploma's die gebruikt worden om het taalbeheersingsniveau aan te tonen. Het regeringscommissariaat heeft reeds een eerste stap gezet voor het aanmaken van een precedentendatabank. Bij twijfel kan hier de conformiteit van een mogelijk attest of diploma al een eerste keer getoetst worden. Het is ook de bedoeling om te inventariseren welke attesten en diploma's er niet werden aanvaard met vermelding van de reden van afwijzing. Deze databank zal verder worden uitgebouwd met het oog op het verzekeren van de uniformiteit binnen het toezicht.
- 'De richtlijnen aan de commissarissen van de Vlaamse Regering in verband met de implementatie van de taalregeling hoger onderwijs' opgesteld door minister Pascal Smet dateren van 17 april 2013 (later nog aangepast op 15 mei 2013) en zijn aan herziening toe. Deze richtlijnen sturen de aanpak van deze controle voor een groot deel vanuit de sterke nuancering die ze opleggen aan de in de CHO voorziene artikelen. Deze richtlijnen beperken onder meer de toepassing van de decretale taalvereisten tot de titularis van een opleidingsonderdeel. Hierdoor vallen enerzijds niet alle leden van het academisch en onderwijzend personeel die effectief doceren onder de reglementering voor de onderwijstaal. Anderzijds kan dit ook een uitweg betekenen voor de anderstalige docenten en de wettelijke vereisten voor bestuurstaal wanneer ze geen titularis zijn van een opleidingsonderdeel. Het regeringscommissariaat zal deze richtlijnen herbekijken samen met de administratie.
- De memorie van toelichting bij het integratiedecreet van 13 juli 2012 (stuk 1655 (2011-2012), nr. 1, p. 83) verwijst naar de eis dat een diploma dat de taalkennis moet bewijzen, moet afgeleverd zijn door een onderwijsinstelling waar de meeste docenten native speaker zijn. (Voor wat het voltooien van de hogere studies betreft, hier moet het diploma behaald zijn in de onderwijstaal van de instelling, waarmee we bedoelen dat het overgrote merendeel van de docenten in die instelling moedertaalsprekers zijn.") Aangezien deze bepaling niet decretaal verankerd werd, stuitte dit op veel onbegrip. Nochtans is deze vereiste ook opgenomen in de richtlijnen voor de regeringscommissarissen:

  Het vereiste niveau van taalbeheersing kan als volgt aangetoond worden (artikel 91novies, §1 en §2 van het structuurdecreet (thans artikel II.270 CHO)): 'aan de hand van een bachelor- of masterdiploma of doctoraat behaald in de onderwijstaal waarin het betrokken personeelslid doceert, en dit in een instelling waarin die taal de onderwijstaal is;

Hierdoor werden tal van diploma's geweigerd als bewijslast omdat deze werden afgeleverd door een instelling wiens onderwijstaal niet deze van het diploma was (bijvoorbeeld een diploma van een Engelstalig opleiding behaald aan een Duitse universiteit of een anderstalig doctoraat behaald aan een Vlaamse universiteit). Het verdient aanbeveling om deze strikte eis ook een duidelijkere rechtsgrond te geven. Dit moet ook dienen om diploma's behaald aan Europese colleges met Engels als onderwijstaal, of de diploma's behaald aan de Europese universiteit in Bologna duidelijker te helpen situeren binnen de regelgeving.

Brussel, 23 oktober 2020

Namens het college van het regeringscommissarissen

Nadine Van Haecke
Voorzitter college

5 BIJLAGE

5.1 IMPLEMENTATIE TAALREGELING: CIJFERGEGEVENS UNIVERSITEITEN – 1 DECEMBER 2019

Regeringscommissariaten bij de universiteiten

ONDERWIJSTAAL Stand van zaken taalregeling op datum van 1 december 2019	KU Leuven	Universiteit Antwerpen	Universiteit Gent	Universiteit Hasselt	Vrije Universiteit Brussel	Totaal
Aantal personeelsleden dat het C1 niveau (of B1 niveau voor de kunst) moet aantonen[1]	2.966	304	589	123	345	**4.327**
Aantal personeelsleden dat een voldoend geacht diploma heeft	1.860	43	55	12	68	**2.038**
Aantal personeelsleden dat via een taaltest het vereiste niveau moet aantonen	1106	261	534	111	277	**2.289**
Aantal personeelsleden met het vereiste taalattest	1.105	259	516	103	271	**2.254**
Aantal personeelsleden dat nog niet in orde is	**1**	**2**	**18**	**8**	**6**	**35**

[1] Dit zijn de titularissen van het opleidingsonderdeel. Het betreft hier zowel de titularissen van niet -Nederlandstalige opleidingsonderdelen als de anderstalige titularissen van de Nederlandstalige opleidingsonderdelen. Essentieel is dat men op 1-12-2019 als titularis van een opleidingsonderdeel een aanstelling of benoeming heeft ongeacht men op dat moment of pas in het tweede semester daadwerkelijk een onderwijsopdracht uitoefent.

Regeringscommissariaten bij de universiteiten

BESTUURSTAAL Stand van zaken taalregeling op datum van 1 december 2019	KU Leuven	Universiteit Antwerpen	Universiteit Gent	Universiteit Hasselt	Vrije Universiteit Brussel	Totaal
Aantal personeelsleden dat het B2 niveau moet aantonen[1]	203	27	52	36	40	**358**
Aantal personeelsleden dat een voldoend geacht diploma heeft	99	2	7	14	5	**127**
Aantal personeelsleden genietend van de overgangsregeling[2]	77	10	0	5	9	**101**
Aantal personeelsleden dat via een taaltest het vereiste niveau moet aantonen	27	15	45	17	26	**130**
Aantal personeelsleden met het vereiste taalattest[3]	20	4	14	5	9	**52**
Aantal personeelsleden dat geen vereist taalattest heeft[4]	**7**	**11**	**31**	**12**	**17**	**78**
Aantal benoemde personeelsleden[5]	0	0	4	2	0	**6**
Aantal aangestelde personeelsleden die **meer** dan 5 jaar in dienst waren op 1 december 2019	7	0	1	3	0	**11**
Aantal aangestelde personeelsleden die **meer** dan 2 jaar, maar **minder** dan 5 jaar in dienst waren op 1 december 2019	11	10	13	4	11	**49**
Aantal aangestelde personeelsleden die het taalattest ERK-niveau A2 behaalden	11	5	13	4	0	**33**
Aantal personeelsleden "niet conform integratietraject"[6]	**0**	**5**	**0**	**0**	**11**	**16**
Aantal personeelsleden dat het taalattest niet tijdig heeft behaald[7]	**7**	**0**	**5**	**5**	**0**	**17**

[1] Elk lid van het onderwijzend en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, dat geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert, moet de Nederlandse taal beheersen op ERK-niveau B2 (Artikel II.270, § 2 van de CHO).

[2] Voor deze personeelsleden wordt het vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal vermoed aanwezig te zijn, cf. overgangsregeling voorzien in art. II.389 Codex HO, zoals gewijzigd:
1° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 benoemd zijn;
2° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 aangesteld zijn met het oog op een vaste benoeming zoals vermeld in artikel V.28 en V.29 van de Codex HO (enkel universiteiten);
3° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 aangesteld zijn voor onbepaalde duur.

[3] Hier wordt het totaal aantal personeelsleden bedoeld dat geslaagd is voor een taaltest.

[4] De cellen A17, A19 en A21 geven de 3 mogelijke categorieën aan binnen de personeelsleden zonder vereist taalattest.

[5] Het gaat hier over de personeelsleden die toch benoemd zijn, ondanks het feit dat ze niet kunnen aantonen dat ze voldoen aan het B2 niveau.

[6] Hier gaat het dus om de personeelsleden die op 1 december 2019 niet tijdig hun A2 haalden.

[7] Dit is de optelsom van cel A17 en A19. Anders gezegd, hier worden de aantallen opgesomd die op 1 december 2019 niet in orde zijn. Hier gaat het uiteraard opnieuw over het B2 niveau.

5.2 IMPLEMENTATIE TAALREGELING: CIJFERGEGEVENS HOGESCHOLEN – 1 DECEMBER 2019

Regeringscommissariaat hogescholen

ONDERWIJSTAAL Stand van zaken op datum van 1 december 2019	Artevelde	Erasmus	HoGent	HoWest	LUCA	ODISEE	PXL	Vives Noord	Vives Zuid	AP	HZS	KDG	TMK	TMMA	UC Leuven	UC Limburg	Totaal
Aantal personeelsleden dat het C1 niveau (of B1 niveau voor de kunst) moet aantonen[1]	99	34	60	32	26	21	39	7	25	74	54	49	15	71	70	14	**690**
Aantal personeelsleden dat een voldoend geacht diploma heeft	27	15	8	4	21	9	10	0	9	9	7	10	8	22	20	5	**184**
Aantal personeelsleden dat via een taaltest het vereiste niveau moet aantonen	**72**	**19**	**52**	**28**	**5**	**12**	**29**	**7**	**16**	**65**	**47**	**39**	**7**	**49**	**50**	**9**	**506**
Aantal personeelsleden met het vereiste taalattest	70	19	48	28	5	11	28	7	15	65	47	39	7	49	50	9	**497**
Aantal personeelsleden dat nog niet in orde is[2]	**2**	**0**	**4**	**0**	**5**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**13**

[1]Dit zijn de titularissen van het opleidingsonderdeel. Essentieel is dat men op 1-12-2019 als titularis van een opleidingsonderdeel een aanstelling of benoeming heeft, ongeacht of men op dat moment of pas in het tweede semester daadwerkelijk een onderwijsopdracht uitoefent.

Regeringscommissariaat hogescholen

BESTUURSTAAL Stand van zaken op datum van 1 december 2019	Artevelde	Erasmus	HoGent	Howest	LUCA	ODISEE	PXL	Vives Noord	Vives Zuid	AP	HZS	KDG	TMK	TMMA	UC Leuven	UC Limburg	Totaal
Aantal personeelsleden dat het B2 niveau moet aantonen[1]	3	0	2	5	2	4	1	0	0	5	4	0	0	3	1	0	**30**
Aantal personeelsleden dat een voldoend geacht diploma heeft	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1			1	0		**5**
Aantal personeelsleden genietend van de overgangsregeling[2]	0	0	2	1	1	2	0	0	0		2			0	0		**8**
Aantal personeelsleden dat via een taaltest het vereiste niveau moet aantonen	**3**	**0**	**0**	**4**	**1**	**2**	**1**	**0**	**0**	**2**	**1**	**0**	**0**	**2**	**1**	**0**	**17**
Aantal personeelsleden met het vereiste taalattest[3]	2	0	0	0	0	1	1	0	0	2	1			2	1		**10**
Aantal personeelsleden dat geen vereist taalattest heeft[4]	**1**	**0**	**0**	**4**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**7**
Aantal benoemde personeelsleden[5]	0	0	0	0	0	0	0	0	0								**0**
Aantal aangestelde personeelsleden die **meer** dan 5 jaar in dienst waren op 1 december 2019	0	0	0	0	1	0	0	0	0								**1**
Aantal aangestelde personeelsleden die **meer** dan 2 jaar, maar **minder** dan 5 jaar in dienst waren op 1 december 2019	1	0	0	0	0	2	0	0	0								**3**
Aantal aangestelde personeelsleden die het taalattest ERK-niveau A2 behaalden	1	0	0	0	0	2	0	0	0								**3**
Aantal personeelsleden "niet conform integratietraject"[6]	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Aantal personeelsleden dat het taalattest niet tijdig heeft behaald[7]	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**

[1] Elk lid van het onderwijzend en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, dat geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert, moet de Nederlandse taal beheersen op ERK-niveau B2 (Artikel II.270, § 2 van de CHO).

[2] Voor deze personeelsleden wordt het vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal vermoed aanwezig te zijn, cf. overgangsregeling voorzien in art. II.389 Codex HO, zoals gewijzigd:
1° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 benoemd zijn;
2° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 aangesteld zijn met het oog op een vaste benoeming zoals vermeld in artikel V.28 en V.29 van de Codex HO (enkel universiteiten);
3° diegenen die vóór het academiejaar 2013-2014 aangesteld zijn voor onbepaalde duur.

[3] Hier wordt het totaal aantal personeelsleden bedoeld dat geslaagd is voor een taaltest.

[4] De cellen A14, A16, A18 geven de 3 mogelijke categorieën aan binnen de personeelsleden zonder vereist taalattest.

[5] Het gaat hier over de personeelsleden die toch benoemd zijn, ondanks het feit dat ze niet kunnen aantonen dat ze voldoen aan het B2 niveau.

[6] Hier gaat het dus om de personeelsleden die op 1 december 2019 niet tijdig hun A2 haalden.

[7] Dit is de optelsom van cel A14 en A16. Anders gezegd, hier worden de aantallen opgesomd die op 1 december 2019 niet in orde zijn. Hier gaat het uiteraard opnieuw over het B2 niveau.